

หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

หลักกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 103 “ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.กำหนด

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม”

ในช่วงนี้ เริ่มเข้าสู่ช่วงเทศกาลส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ เพื่อน ๆ พนักงานอาจจะส่งมอบของขวัญปีใหม่ให้แก่กัน ซึ่งควรใช้ความระมัดระวังในการเลือกรับของขวัญต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานที่มีนิติสัมพันธ์กับลูกค้า คู่ค้าหรือผู้มีส่วนได้เสีย เช่น หน่วยงานจัดซื้อจัดจ้าง หน่วยงานจำหน่ายบัตรโดยสาร หรือพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เป็นต้น ฉบับนี้ จึงขอแนะนำหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามหลักกฎหมายป.ป.ช. มาตรา 103 และตามประกาศของคณะกรรมการป.ป.ช. รวมถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้พนักงานปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายและเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายที่อาจเกิดจากการกระทำอันรู้เท่าไม่ถึงการณ์...

ใคร ? อยู่ภายใต้บังคับ มาตรา 103

“เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกตำแหน่ง” ได้แก่ บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่ง หรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือบุคคล ผู้ปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่ง มีใช้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือ หน่วยงานของรัฐ... (ตามมาตรา 4 แห่งพ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542)

“ประโยชน์อื่นใด” หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่

- (1) การรับบริการ เช่น การให้บริการซ่อมเครื่องมือฟรี
- (2) การรับความบันเทิง เช่น การจัดภาพยนตร์มาให้ชม ได้บัตรดูละครสัตว์ฟรี จัดดนตรีมาให้ แต่ทั้งนี้ต้องให้ในนามของบุคคลนั้น ๆ เป็นการเฉพาะตัว
- (3) การลดราคา เช่น การมาใช้สนามกีฬาในราคาพิเศษ อาจคิดครึ่งราคา การลดราคาเครื่องมือแพทย์ให้เป็นพิเศษ การลดราคายาที่จะซื้อที่คลินิกให้เป็นพิเศษ เป็นต้น
- (4) การรับการฝึกอบรม เช่น การไปศึกษาอบรม ดูงาน สัมมนาทั้งในและต่างประเทศ โดยได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย ฯลฯ

หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 103 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนสินทรัพย์หรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับจากบุคคลใดโดยธรรมจรรยา ไว้ดังนี้...

ข้อ 4 “ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้”

ข้อ 5 “เจ้าหน้าที่ของรัฐ จะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดได้ ดังนี้...

- (1) รับจากญาติที่ให้โดยเสน่หา ตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานะอุป
- (2) รับจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติ ซึ่งมีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกิน 3,000 บาท
- (3) การให้ที่เป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป เช่น มูลนิธิแห่งหนึ่งแจกของให้กับประชาชนทั่วไปคนละ 5,000 บาท โดยไม่ได้เลือกให้เฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้หนึ่ง

กรณีมีความจำเป็นต้องรับไว้

หากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด มีมูลค่าเกิน 3,000 บาท และมีความจำเป็นต้องรับไว้เพื่อรักษา ไม้ตรีมิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดี จะต้องทำอย่างไร??

- หากมีมูลค่าเกิน 3,000 บาท แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐจำเป็นต้องรับไว้ เพื่อรักษาไม้ตรีมิตรภาพหรือความสัมพันธ์ (ที่ไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ต่างตอบแทนในเรื่องการปฏิบัติงานบริษัทฯ)

1) กรณีการเอื้อประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งอาจจะมีผลต่อการตัดสินใจที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบในวันข้างหน้า จะต้องจัดทำรายงานแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บังคับบัญชาสูงสุดขององค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด (DD) โดยทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาวินิจฉัยว่ามีเหตุผล ความเหมาะสม ความจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

2) ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ มีคำสั่งว่า ไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สิน หรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้โดยทันที

3) ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อดำเนินการแล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวเลย

กรณีตัวอย่าง

❖ นาง ก. พนักงานแผนกต้อนรับผู้โดยสารของรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง รับเช็คจากลูกค้ามูลค่า 5,000 บาท เป็นของขวัญในช่วงเทศกาลปีใหม่ (เป็นกรณีที่มูลค่าเกิน 3,000 บาท)

❖ นาย A ให้ของขวัญเป็นทองคำมูลค่า 10 บาท แก่นาย B เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างหน่วยงานรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง เนื่องจากลัดคิวทำสัญญาให้ก่อนบริษัทอื่น ๆ (เป็นกรณีที่มูลค่าเกิน 3,000 บาท)

❖ นาย ข. ให้บัตรคอนเสิร์ตมูลค่า 4,500 บาท แก่นาย ค. พนักงานรัฐวิสาหกิจของบริษัทแห่งหนึ่ง โดยให้เป็นการส่วนตัว (เป็นการรับประโยชน์อื่นใด ด้านรับความบันเทิง)

กรณีตัวอย่างข้างต้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องจัดทำรายงานเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น เสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงผู้บังคับบัญชาสูงสุดขององค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด โดยทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาวินิจฉัยว่ามีเหตุผล ความเหมาะสม ความจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

บทกำหนดโทษ

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.2542 มาตรา 122 กำหนดไว้ว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 100 มาตรา 101 หรือมาตรา 103 ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
พ.ศ. 2544 ดังต่อไปนี้เพิ่มเติมด้วย...

ข้อ 5 เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องไม่ให้ของขวัญแก่ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัว
ได้แก่ คู่สมรส บุตร บิดา มารดา พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดามารดาเดียวกัน เว้นแต่
เป็นการให้ที่เป็นปกติประเพณีนิยมที่มีการให้ของขวัญแก่กัน และของขวัญที่ให้นั้นจะมีราคา
หรือมูลค่าเกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดไว้มิได้

ข้อ 6 เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นผู้บังคับบัญชา จะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลใน
ครอบครัวของตนรับของขวัญจากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้อยู่ในการบังคับบัญชามิได้ เว้นแต่
เป็นการรับทรัพย์สินโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ตามปกติประเพณีนิยมที่มีการให้
ของขวัญแก่กัน)

ข้อ 7 เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับ
ของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ เว้นแต่เฉพาะกรณี
การรับของขวัญที่ให้ตามปกติประเพณีนิยม และของขวัญมีมูลค่าไม่เกินจำนวนที่
คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดไว้

ข้อ 12 เพื่อเป็นการเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติในการประหยัดแก่ประชาชน ในการ
แสดงความยินดี แสดงความปรารถนาดี ในโอกาสต่าง ๆ ตามปกติประเพณีนิยม ให้เจ้าหน้าที่
ของรัฐพยายามใช้วิธีการแสดงออกโดยใช้บัตรอวยพร แทนการให้ของขวัญ

การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญ
ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2544 สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นข้าราชการประเภทอื่น หรือ
พนักงานของรัฐวิสาหกิจ ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดทางวินัย

เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริต
และประพฤติมิชอบ

เพื่อน ๆ พนักงานควรปฏิบัติตามหลักกฎหมายของ ป.ป.ช. มาตรา 103 และประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 โดยจะต้องคำนึงว่ามูลค่าของขวัญหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับ มีมูลค่าเกิน 3,000 บาทหรือไม่ รวมถึงปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2544 ด้วย หากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม อาจมีโทษทางวินัยตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว และอาจมีโทษจำคุกตามกฎหมาย ป.ป.ช. ได้เลยทีเดียว

นอกจากนี้ การให้และรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดที่ไม่เหมาะสม อาจนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการประพฤติมิชอบ และยังเป็นการทำลายชื่อเสียงของตัวเอง รวมถึงทำลายชื่อเสียงของบริษัทฯด้วยนะคะ...